

*Тек ыза мен қорқыныш зорлық-
зомбылықты қолдануға
мәжбүр етеді.*

Фрэнсис Бэкон.

Виртуалды буллинг

Педагог-психолог: Алмабек Ж.А.

Теорема

Кибербуллинг – бұл әртүрлі байланыс құралдары арқылы желідегі бұзақылық әрекеттерді білдіреді

Кибер шабуыл (интернет-травля, кибертравля) қасақана қорлау, қорқыту, жала жабу және қазіргі заманғы байланыс құралдарын қолдана отырып, басқа да деректерді хабарлау.

Флейминг. Дәрекі түрдегі ескертулер, дәрекі хабарламалар, қорлайтын пікірлер.

Троллинг. Бұл жағдайында қарсы жақтағы адам тыныш және әдейі арандатушылық хабарламалар жазады.

Хейтинг. Теріс және қорлауды ашық білдіретін адамдар тобынан бір адамға қатысты жаппай теріс пікірлер. Бұл көбінесе абайсызда сөйлеген қоғамдық адамдарда болады.

Харассмент. Жыныстық субтекстпен немесе мақсатты кибершабуылдармен қудалау. Олар нақты таныстардан да, жалған да келуі мүмкін.

Киберсталкинг. Шын мәнінде, тығырыққа тіреудің экстремалды түрі – ұзақ қудалау. Бірақ адам сіздің барлық қоғамдық профильдеріңізде белгіленген кезде, сізді ғаламтор желісінде аңдып, үнемі теріс пікірлер қалдырса – бұл **киберсталкинг**.

Түрлері

Диссинг (жала жабу). Беделін түсіру, қауесет пен өсек-аяңды тарату. Агрессор жәбірленушіні жаманға ұшырататын кез-келген ақпаратты жасайды. Көбінесе ақпарат асыра айтылады, "фотожабтар" жасалады, желіде хат алмасады.

Фрейпинг и кетфишинг. Анонимді және қасақана қорлау. Мұның бір жолы-жеке есептік жазбаны бұзу (фрейпинг) және жәбірленушінің атынан қалаусыз мазмұнды жариялау. Мақсаты – адамды мазақ ету. Фрейпингке ұқсас екінші әдіс – **кетфишинг**. Мұнда буллер аккаунтты бұзбайды, бірақ ұқсас аккаунт жасайды және әртүрлі ақпаратты таратады.

Әлеуметтік оқшаулау (бойкот). Жәбірленушіні іскерлік және бейресми барлық жалпы хат-хабарлар мен әңгімелерден елемеу және алып тастау. Бойкоттың себебі кез-келген ұсақ-түйек, әсіресе жасөспірімдер қоғамында: бала "Олай емес" дейді, жаргонды білмейді, "дұрыс емес" музыканы тыңдайды, жақсы оқиды немесе керісінше.

Гриффинг. Көп ойыншылары бар ойындардағы ойыншыларды қорқыту. Гриффиндер оларды жеңудің орнына жеке пайдаланушыларға сес көрсетеді.

Кибербуллингтің себептері

Зерігуден арылудан, шын өмірде көрсете алмайтын күштерін көрсетуде, басқаны мойындатуда немесе назарын аудартуда виртуалды әдістерді қолданады.

Бір таңқаларлығы, кибербуллингтің себебі – **кибербуллингтің өзі немесе одан қорқу.** Интернеттегі қорлаудың құрбандары құқық бұзушылардан кек алу немесе басқа адамдардың шабуылдарынан қорғану ниетімен агрессорға айналады- «қазір жәбірленушімен емес...». Жаппай қудалау болған кезде, әлсіздердің жағында қалмас үшін көпшілік қатарында болуға тырысады.

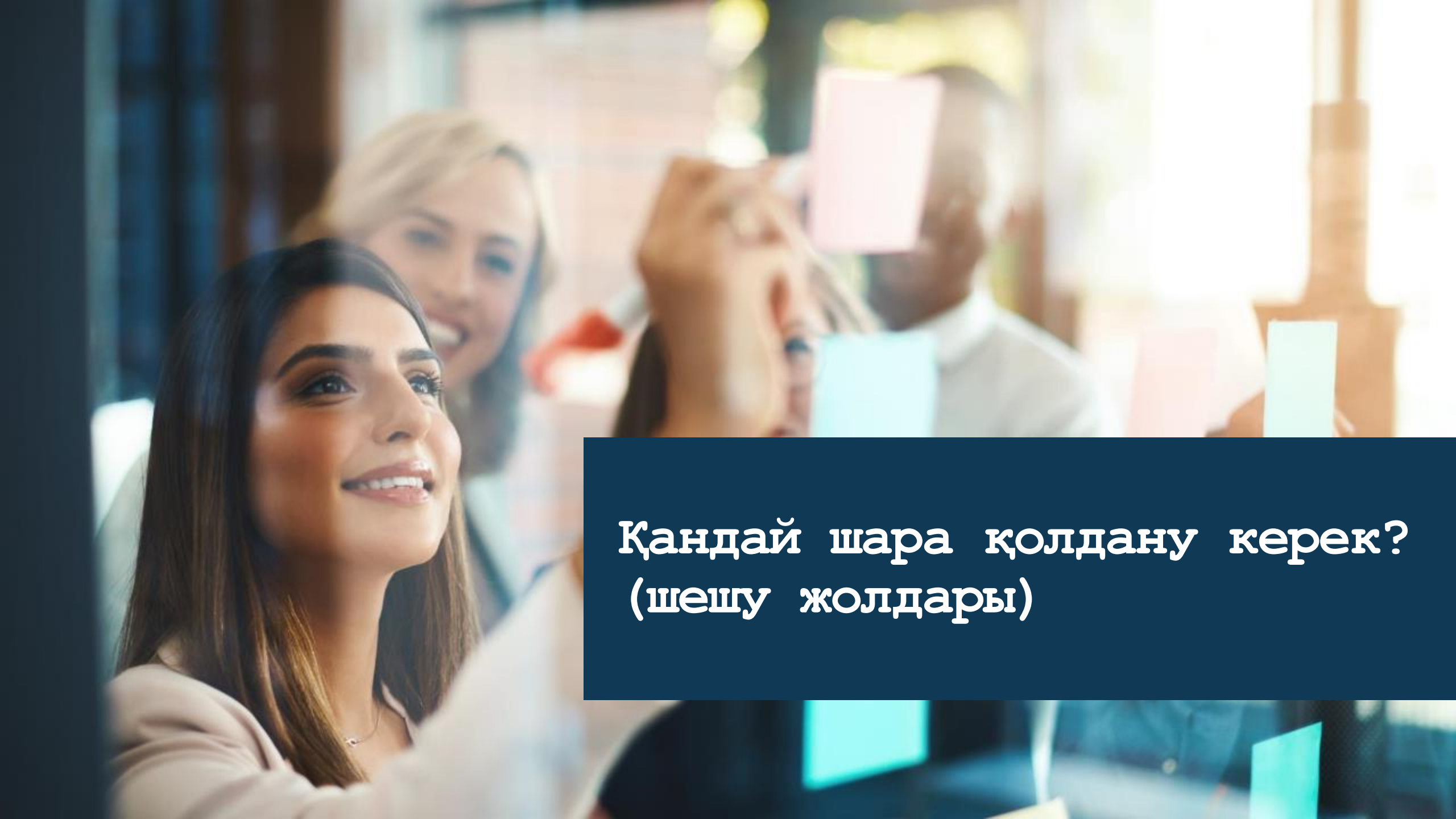

Кибербуллинг проблемасы (мәселесі)

- Денсаулыққа байланысты мәселелер.
- Психикалық қысым.
- Кибербуллингтің ең қорқынышты салдары – өз-өзіне қол жұмсау.

A group of people in a meeting room. In the foreground, a woman with long dark hair is looking upwards and to the right with a thoughtful expression. In the background, several other people are visible, some holding up colorful sticky notes (pink, blue, green) as if presenting ideas or discussing a topic. The setting appears to be a modern office or meeting space with large windows in the background.

Қандай шара қолдану керек?
(шешу жолдары)

Шешу жолдары:

- ✓ Мән бермеуге тырысыңыз.
- ✓ Байланыс мүмкіндіктерін азайтыңыз
- ✓ Проблемамыңызбен бөлісіңіз.
- ✓ Әділдікті талап етуден қорықпаңыз.
- ✓ Скриншоттарды түсіріп алыңыздар.
- ✓ Агрессорды өз орнына қойюға тырысыңыз.
- ✓ Күйзеліспен күресе біліңіз.
- ✓ Сандық диетаны бастаңыз.
- ✓ Желідегі мінез-құлқыңызды қайта қарастырыңыз.
- ✓ Сандық сауаттылық ережелерін сақтаңыз

Ақыл — адам көркі, ақылдың сабыр серігі.
